

**YUZNING O'RTA SOHASI OPERATSIYALARIDAN SO'NG
REABILITATSIYANI TO'G'RI TASHKIL QILISH**

TDTU Yuz-jag jarrohligi kafedrası 2-kurs magistratura talabasi

Donoboyev Sh.B.

Ilmiy rahbar: TDTU Yuz-jag jarrohligi kafedrası dotsenti **Ganiev A.A.**

TXKMRM Onkologiyakafedrası assistenti **Egamberdiyev S.K.**

Ilmiy yangiligi-Yuzning o'rta sohasi operatsiyalari maxillofatsial jarrohlik, onkologiya, travmatologiya va rekonstruktiv xirurgiyada eng murakkab operativ aralashuvlardan biri hisoblanadi. Ushbu anatomik hududning funksional va estetik jihatdan muhimligi sababli operatsiyadan keyingi reabilitatsiyani to'g'ri tashkil qilish davolash samaradorligini belgilovchi asosiy bosqichlardan biri hisoblanadi. Operatsiyadan keyingi davrda shish, fibroz, chandiqli deformatsiyalar, mimik mushaklar funksiyasining buzilishi, chaynash va nutq faoliyatidagi o'zgarishlar bemorlarning hayot sifatiga salbiy ta'sir ko'rsatadi. Shu sababli zamonaviy kompleks reabilitatsion yondashuvlarni ishlab chiqish va amaliyotga tatbiq etish dolzarb ilmiy-amaliy muammo hisoblanadi.

Tadqiqot maqsadi

Yuzning o'rta sohasi operatsiyalaridan keyingi reabilitatsiyani takomillashtirish hamda funksional va estetik natijalarni yaxshilash.

Tadqiqot davomida yuzning o'rta sohasi operatsiyalaridan keyingi reabilitatsiyaning bosqichma-bosqich individual algoritmi ishlab chiqildi.

Erta fizioterapevtik muolajalar, limfodrenaj usullari va funksional mashqlarni kompleks qo'llashning klinik samaradorligi baholandi.

Postoperatsion shish va fibrozning oldini olishda kombinatsiyalangan reabilitatsion protokolning afzalliklari ilmiy asoslandi.

Yuz mimik mushaklari funksiyasini tiklashda individual miofunktional mashqlar tizimi ishlab chiqildi.

Material va metodlar

Tadqiqot 2021–2025-yillar davomida yuzning oʻrta sohasi boʻyicha operativ aralashuv oʻtkazilgan 74 nafar bemorda olib borildi. Tadqiqotga maxillofatsial travma, bazal hujayrali karsinoma, yassi hujayrali karsinoma hamda rekonstruktiv operatsiyalar oʻtkazilgan bemorlar kiritildi.

Bemorlar ikki guruhga boʻlindi:

asosiy guruhda takomillashtirilgan kompleks reabilitatsion dastur qoʻllanildi;

nazorat guruhida standart postoperatsion davolash olib borildi.

Kompleks reabilitatsion dastur quyidagilarni oʻz ichiga oldi: erta mobilizatsiya;

past intensivlikdagi lazer terapiyasi;magnitoterapiya;

limfodrenaj massaji;miofunktional mashqlar;individual ovqatlanish rejimipsixologik adaptatsiya.

Natijalar quyidagi mezonlar asosida baholandi: postoperatsion shish darajasi;

yara bitish tezligi; mimik mushaklar funksiyasi; ogʻiz ochilish amplitudasi; estetik simmetriya;bemorlarning hayot sifati koʻrsatkichlari.

Natijalar

Takomillashtirilgan reabilitatsion dastur qoʻllangan asosiy guruhda postoperatsion shishning kamayishi tezroq kuzatildi. Yumshoq toʻqimalar

shishi o'rtacha 5–6 kun ichida sezilarli kamaygan bo'lsa, nazorat guruhida ushbu ko'rsatkich 9–10 kunni tashkil etdi.

Asosiy guruhda yara bitish jarayoni tezlashdi va ikkilamchi fibroz hamda qo'pol chandiqlanish holatlari kamroq uchradi.

Miofunktional mashqlarni muntazam qo'llash natijasida mimik mushaklar faoliyati va og'iz ochilish amplitudasi sezilarli yaxshilandi.

Estetik natijalarni baholashda yuz simmetriyasi va yumshoq to'qimalar konturi asosiy guruhda yuqori ko'rsatkichlarni namoyon etdi.

Kompleks reabilitatsiya qo'llangan bemorlarda psixoemotsional moslashuv va ijtimoiy adaptatsiya darajasi ham yaxshilanganligi qayd etildi.

Xulosa

Yuzning o'rta sohasi operatsiyalaridan keyingi reabilitatsiyani to'g'ri tashkil qilish davolash samaradorligini oshiruvchi muhim bosqich hisoblanadi.

Takomillashtirilgan kompleks reabilitatsion dastur postoperatsion shish va fibrozni kamaytirish, yara bitishini tezlashtirish hamda estetik va funksional natijalarni yaxshilash imkonini beradi.

Erta fizioterapiya, miofunktional mashqlar va limfodrenaj usullarining kompleks qo'llanilishi yuzning o'rta sohasi operatsiyalaridan keyingi asoratlarni kamaytirishda yuqori klinik samaradorlik ko'rsatadi.

Mazkur reabilitatsion algoritmi klinik amaliyotga keng joriy etish bemorlarning hayot sifatini yaxshilash va operatsiyadan keyingi tiklanish muddatini qisqartirishga xizmat qiladi.